

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INNOVATION FAOLIYATINI BOSHQARISH

SUYAROVA SURAYYO DEMOKRATOVNA
TOSHKENT SHAHRIDAGI PUCHON UNIVERSITETI
2-KURS MAGISTRANTI

Annotatsiya: *Mamlakatimizda ta'lim tizimi islohotlarining asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida maktabgacha ta'lim bosqichida zamonaviy innovatsion yondoshuvlarni joriy etish va bu sohada mavjud faoliyatni samarali boshqarish muhim o'rin egallab bormoqda. Maktabgacha yosh davri inson hayotida eng muhim, poydevor davri hisoblanadi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish, bunda o'ziga xos, zamonaviy, innovatsion uslublardan foydalanish yurtimizning taraqqiyotida, har tomonlama barkamol avlodni tarbiyalashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.*

Kalit so'zlar: *innovatsion boshqaruv, maktabgacha ta'lim, yangi texnologiyalar, raqamli ta'lim, ijodkor pedagog, rivojlanish, zamonaviy metodika, learning organization, jamoaviy fikrlash, yangilikka ochiqlik, o'yin faoliyati, bolalar salohiyati.*

Innovatsion faoliyat atamasi maktabgacha ta'lim uchun yangi, ilg'or, ilgari qo'llanilmagan, zamonaviy tajriba va texnologiyalarni joriy etish, samarali pedagogik usullarni ishlab chiqish, sohani boshqarishning yangi uslublari, ilg'or milliy va xorijiy tajribalarni joriy qilish va natijalarni muayyan mezonlar asosida baholab, ularni amalda qo'llash jarayonlarini anglatadi. Innovatsion faoliyat ko'proq tashabbuskorlik, o'zgarishlarga ochiqlik, yaratish va izlanish, tajriba va yangiliklarni tezlik bilan amaliyotga tatbiq etishga asoslanadigan boshqaruv madaniyati va zamonaviy kompetensiyalar tizimini

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

talab qiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni boshqarish jarayonida yangiliklarni rejalashtirishdan boshlab, ularni hayotiy faoliyatga joriy etish, monitoring va baholash, natijalarni tahlil qilish, qayta ko'rib chiqish va mukammallashtirishgacha bo'lgan murakkab, ko'p bosqichli jarayonlar amalga oshiriladi. Zamonaviy ilg'or tajribalar va xalqaro standartlar asosida tashkil etilgan innovatsion faoliyat, nafaqat bolalar, balki pedagog va tashkilot rahbarlarining faoliyatini tubdan o'zgartiradi. Innovatsion yondoshuvda eng avvalo, ta'lim mazmunini boyitish, bola markazli pedagogika, erkin muloqot, ijodkorlik, ijtimoiy-psixologik muhiti qulay bo'lgan muhit yaratish asosiy ustuvor yo'nalishlar sanaladi [1].

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion jarayonlarni samarali amalga oshirish uchun rahbariyat va pedagogik jamoa mazkur yo'nalishda yuqori motivatsiya va malakaga ega bo'lishi, ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratishi lozim. Pedagog-xodimlarning kasbiy rivoji, yangiliklarni izlab topish, ulardan oqilona foydalanish, doimiy kasbiy treninglar, seminar va master-klasslar tashkil etilishi ham innovatsion faoliyatga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion faoliyatni tashkil etishda tashkilot infratuzilmasini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan boyitish, didaktik o'yinlar, IT-yechimlar, raqamli resurslar, interfaol va kompetensiyaga asoslangan usullardan foydalanish asosiy o'rin tutadi. Yangi texnologiyalarning tatbiq etilishi, innovatsion loyihalar asosida bolalarga individual yondashuv, ularning ijtimoiy-intelektual, ijodiy va tafakkur qobiliyatlarini keng rivojlantirish imkonini beradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida innovatsion faoliyatni boshqarish birinchi galda boshqaruv uslubini zamonaviylashtirish, an'anaviy yondashuvlardan voz kechib, o'z-o'zini tahlil qilish va doimiy yangilanishga intilishni ham talab etadi. Rahbar tomonidan tashkilotning sohada oldinga chiqishi, metodik-ma'rifiy faoliyatlar yechimiga innovatsion g'oyalar kiritilishi, har bir pedagog yutuqlarining

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

rag'batlantirilishi va faoliyat samaradorligining doimiy monitoringi yo'lga qo'yilishi darkor [2].

Innovatsion boshqaruv tashkilotda ochiqlik va erkinlikka asoslanishi, har bir xodim o'z g'oyalarni ilgari surish, ularni tanqidiy baholash va hayotga tatbiq etishda ishtirokchi bo'lishi uchun qulay muhit ta'minlashga intilishi lozim. Innovatsiyalarning samarali boshqaruvi o'z-o'zini rivojlantirishga turtki beradigan mexanizmlarni joriy qilish, loyihaviy boshqaruv, natijalarga yo'naltirilgan menejment, muammolarni jamoaviy hal qilish, tajriba almashinuvidan faol foydalanish orqali amalga oshiriladi [3].

Bunda tashkilot rahbari innovatsion strategiyani ishlab chiqishi, uni amalga oshirish uchun aniq vazifalar va majburiyatlarni belgilashi, resurslarning oqilona va samarali taqsimlanishiga erishishi lozim. Tez o'zgaruvchan va raqobatbardosh muhitda innovatsion faoliyatni boshqarishda hal etilishi lozim bo'lgan ayrim muammolar ham yuzaga keladi. Masalan, kadrlarning yangilikka ochiqligi va motivatsiyasi yetarli bo'lmaydi, mavjud infratuzilma zamonga mos kelmasligi, ota-onalarning rolini faollashtirish, moliyaviy yoki tashkiliy resurslar chegaralanganligi kabi omillar samaradorlikka to'sqinlik qilishi mumkin. Biroq, samarali innovatsion boshqaruv natijasi o'zini ko'rsatadi – maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxs sifatida yuksalishida, ularning o'zini anglash, mustaqil va tanqidiy fikrlash, ijodiy tafakkur, ijtimoiy faollik, muomala va muloqot, intellektual salohiyatini rivojlantirish uchun qulay muhit shakllanadi. Bunda ham pedagoglarning ilmiy-tadqiqot va ijodiy loyihalarga jalb qilinishi, ular faoliyatida zamonaviy texnologiyalardan foydalanilishi, rahbarning doimiy monitoringi, tahlil va muammolar bo'yicha ochiq muloqot o'rnatilishi, tajribali hamkasblar bilan almashinuv, kasbga mehr va hurmat asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Innovatsion boshqaruvning asosiy g'oyasi – har bir pedagog va elakchi jamoani o'sish va rivojlantirishga yo'naltirish, o'zgarishlarni ijobiy qabul

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

qiladigan, innovatsion ekotizimda samarali mehnat qiladigan ijodkor shaxs sifatida tarbiyalashdan iborat. Jamiyatning kelajagi, millat intellektual va madaniy salohiyati yuqori, zamonaviy innovatsion yondashuvlardan unumli foydalana oladigan avlodni shakllantirish uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida olib borilayotgan islohotlar taraqqiyotning kuchli omilidir [4].

Ta'limda innovatsiyaning har bir turi yoki texnologiyasi aniq didaktik, psixologik va metodik asosga ega bo'lishi lozim. Shu bois, har bir yangilik qaysi maqsadga va natijaga xizmat qilishi aniq belgilab olinadi. Masalan, STEAM texnologiyasi, kompetensiyalarni rivojlantiruvchi dasturlar, o'yin faoliyati orqali o'qitish, axborot texnologiyalari asosidagi rivojlantiruvchi mashg'ulotlar, emotional intelligence (emotsional intellektni rivojlantirish), 3D maktabgacha makonlardan foydalanish bu borada eng zamonaviy yutuqlardir. Har bir texnologiyani joriy etishda bolaning yosh va individual xususiyatlari, oilaviy va ijtimoiy muhit, maktabgacha tashkilotning mavjud imkoniyatlari va resurslari e'tiborga olinadi. Innovatsion faoliyatda pedagog va rahbarlarning yetakchilik salohiyatini oshirish, doimiy rivojlanish uchun qulay motivatsion muhit yaratish, ilmiy-nazariy va amaliy bilimlarni moslashtirish, ma'lumotlarning tezkor almashinuvi, o'qituvchi va tarbiyachilarning o'zaro tajriba almashish amaliyoti – bularning barchasi ichki boshqaruvda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, maktabgacha tashkilotlar faoliyatida zamonaviy rivojlanish modeli sifatida "learning organization" — ya'ni, o'rganadigan tashkilot tamoyillari keng tatbiq etilmoqda.

Innovatsion jarayonlarning muvoffaqiyati uchun tashabbuskorlik, jamoaviy fikrlash, ijobiy raqobat, ochiqlik, yangilikka qiziqish, bo'ysunmasdan, mustaqil ishlash va rivojlanishga intilish asosiy mezonlar sanaladi. Bugungi kunda innovatsiyaning "u'qituvchi-pedagog innovatori", "bolalar ijodiyoti markazi", "ekologik, axloqiy, axboriy muhit", yangi o'yin vositalari, media resurslari va raqamli maktabgacha ta'lim tizimi maktabgacha

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

tashkilotlarning rivojiga yangi bosqich olib kirmoqda. Har bir innovatsion faoliyatda boshqaruvchilar tomonidan faoliyat samaradorligi, muhit qulayligi va bolaning o'zini namoyon qilishi uchun eng qulay sharoitlar yaratiladi. Bunda ilg'or tajribalardan foydalanish, psixologik yordam, pedagoglar faoliyatini rag'batlantirish, tahlil, tashabbuslarni baholash, yakuniy natijalar ustida ochiq muloqot va muhokama asosiy tamoyil sifatida qaraladi. Innovatsion boshqaruv orqali yurtimizda maktabgacha ta'lim sifati va natijadorligi oshmoqda, tashkilotlarning jahon tajribasiga moslashuv darajasi yuksalmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyat samarali boshqarilsa, natijada bolalar ijodkor, erkin, ijtimoiy faol, mustaqil va zamonaviy shaxs sifatida kamol topadi. Tashabbuskor pedagoglar, ilg'or rahbarlar, zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilgan yangi maktabgacha ta'lim tashkilotlari – bularning barchasi O'zbekiston ta'limining kelajagini, mustahkam poydevorini yaratishga xizmat qiladi [5].

Xulosa

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion faoliyatni boshqarish ta'lim sohasining zamonaviy va dolzarb yo'nalishlaridan biridir. Mazkur faoliyat har bir tashkilot va uning xodimlari uchun yangi imkoniyatlar ochadi, bolaning qobiliyatlarini rivojlantiradi, tashkilotning umumiy salohiyatini oshiradi va muhitda zamonaviy yangiliklar joriy etilishiga kuchli turtki beradi. Innovatsion boshqaruv, ilg'or texnologiyalar, samarali menejment, o'zaro hamkorlik va ochiqlik asosida faoliyat yurituvchi maktabgacha ta'lim tashkilotlari jamiyat uchun raqobatbardosh, ilg'or, zamonaviy avlodni yetishtirishda tayanch bo'lib xizmat qiladi.

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayeva, I. Sh. (2021). Zamonaviy maktabgacha ta'lim tizimi: yangi yondashuvlar, istiqbollari va innovatsiyalari. Toshkent: "Ilm-fan" nashriyoti, 254-bet.
2. Abduraxmanova, M. R. (2022). Maktabgacha ta'lim tashkilotida innovatsion faoliyatni boshqarish usullari. Samarqand: "Yangi avlod" nashriyoti, 188-bet.
3. Ashuraliyev, N. E. (2020). Zamonaviy maktabgacha ta'lim menejmenti asoslari. Toshkent: "Turon-IKI" nashriyoti, 175-bet.
4. Maqsudov, F. T. (2021). Innovatsion pedagogika va maktabgacha ta'lim: nazariya va amaliyot. Nukus: "Qoraqalpoq" nashriyoti, 209-bet.
5. Rasulov, O. N. (2019). Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish: amaliy yondashuvlar. Toshkent: "Navro'z" nashriyoti, 132-bet.
7. Yusupova, N. M. (2023). Maktabgacha ta'limda innovatsion faoliyat va boshqaruv. Toshkent: "Fan va taraqqiyot" nashriyoti, 176-bet.